

HALASI ZOLTÁN: BÉKE VELÜNK AVAGY AZ ÁTMENET

Habostorta

Szerzői bevezető a „Béke velünk avagy az átmenet” című színműhöz

A történelmi regényeket szerettem gyerekkoromban, a történelmi színműveket már jóval kevésbé. A szocializmus időszakában sokáig iszonyodtam a nemzeti kérdésektől, mert eleve patetikusan tették fel őket és tragikusan adták meg rájuk a választ. A tragikumon nevetni is képes groteszk irány pedig épphogy kibontakozott a hetvenes-nyolcvanas években, hogy aztán a rendszerváltozás, meg ami utána jött, végleg maga alá temesse.

Pár éve Térey Jánost kísérgettem különféle pesti színielőadásokra, ő volt az egyik jelölő akkor a pécsi Posztra. Nemegyszer közösen mondtuk ki a látottak után a lesújtó verdiktet: a polgári színjátszásnak befellegzett. Egyértelműen kiderült, hogy az egyéni példákra, jellemproblémákra építő realista drámászatnak vége. Nincs mögötte semmi, az individuális (rém)történeteken kívül.

Költő vagyok, nem terveztem, hogy valaha is darabot fogok írni. Írtam viszont egy költői-ironikus prózát a lengyelországi „zsidó Atlantiszról” (Térey kifejezése), és ennek ismeretében darabíráásra kértek fel. A 45 utáni népbíróóságokról írjak úgy, mintha a politikai igazságszolgáltatás helyett a morális feltárást szolgálták volna. A háborús bűnösök bevallják bűneiket, az áldozatokat képviselők nem állnak bosszút rajtuk halálos ítéletekkel, a lakosság pedig felvilágosul a múltat illetően. Össznépi szembenézés, megtisztulás. Köszí!

Az egykori anyagba leszállva (és a mai jelenbe belemerítkezve) látszott, hogy a felkérésből színház nem, csak utópia születne. A mi nagy népi színházunk (a társadalom) tapasztalatom szerint a szembe nem nézést tűzi műsorra folyamatosan. Az emberek lapítanak és hárátnak. „Vagyis hogy élni akarnak.” (© Petri) Számos olyan fordulópont vagy fordulószakasz akad a magyar történelemben, amikor a lakosság válaszút elé kerül: együttműködik egy elnyomó rendszerrel vagy ellenáll. A 45 előtti-utáni helyzet csak egy a sok történelmi libikóka közül.

Trianontól sújtott kis hazánk ismét nagy akart lenni. Ám hiába szerezte vissza 1938–41-ben, amit visszazerezett, ez nem önerőből történt. Ahogy nőtt az ország, úgy fogyott benne a jog és a szuverenitás. Belegyalogolt egy háborúba, belebonyolódott egy szövetségbe: egyikből se tudott kimászni. Jegyrendszer, statáriális törvények, állítólagos „idegenek” külföldre deportálása, politikai ellenfelek megsemmisítése: ide jutottunk a háborús évek végén.

De elhozták nekünk a békét (nem mi hoztuk magunknak), és jött mindennek a reciproka. Osztályidegenek, politikai ellenfelek kivonása a forgalomból. A békeépítő rendszer belegyalogolt egy hidegháborúba, belebonyolódott egy másik szövetségbe. Visszajött a jegyrendszer, a beszolgáltatások, csendőrállam helyett lett rendőrállam. 1942-től 1948-ig az ország nagyjából visszazökkent oda, hogy megint csak egyféleképpen lehetett gondolkodni. Csak a politikai színezete volt más, a formái nem nagyon különböztek (új kenyér ünnepe, tömegdalok, vezérkultusz, nemzeti-népi öntömjénezés). Én ezt pl. „szentjobb-szentbal” címkéssel láttam el, a kettősség (valójában egység) azóta is fennáll, csak éppen 89 óta kétszer is fordult velünk a kerék.

Ez a „forgó viszonság” jelenik meg a *Béke velünk avagy az átmenet*ben eléggé absztraktnak, elemelten.

Színhely a népbíróóság tárgyalóterme, vádlott a múlt és annak képviselői, bírák mi, a lakosság. Tizenkét jelképes jelenet követi egymást. Tetemrehívás, szembenézés, felelősségkeresés, illetve mindennek a teljes elmaradása. Látjuk magunkat az ellenség szemével, és látjuk az ellenséget a magunk szemével. Nem Apponyi, Clemenceau, Beneš, Horthy, Rákosi jelenik meg előttünk, mint a történelmi mūdokumentumfilmekben, hogy egymást ostorozzák és magukat mentsék: egyéni mentséggel Dunát lehet rekeszteni.

Az én darabom szórevü, vegyeskórus. Senki nem önmaga benne, mindenki szólamokat mond. Mindenki a történelmi átmenet tanúja és aktora egyszerre. Mindenki kibeszél magából, kibeszéli magát, kibeszél másokat, így az egész lehetetlen emberi történet, a mi közös történelmünk áll a pellengéren. De még az sem, csak az, ami róla a fejünkben él. A *Béke velünk* szereplői a fejek, a fejekben tomboló klisék és sztereotípiák, ők tanúskodnak, bíraskodnak helyettünk, akik csak „élni akarunk”: jól járni vagy nem nagyon rosszul. Az „átmenet” arról is szól, hogy ez nem mindenkinek sikerül.

Itt nyelvileg minden stilizált. A kórustagok úgy lépnek be, hallgatnak el és szólalnak meg ismét, mint az orgonasípok. A megszólalások úgy építik egymást, ahogy a cirkuszi artisták a gúlát. Nagyon erős a forma szerepe, de a darab nem formalista. Ott szólt a fülemben Madách, Karl Kraus, Örkény, Gombrowicz, és persze, akit oly sokat fordítottam, Elfriede Jelinek. A színház arra való, hogy amit a történelem süttött nekünk, azt a cuki habostortát, amivel minket etetnek, jól belenyomjuk a képébe néha. Hadd lássa magát egy kicsit másképpen, mint ahogy mutatkozni szeret.

HALASI ZOLTÁN

BÉKE VELÜNK avagy az átmenet

INVOKÁCIÓ

MOTTÓ1 *(felvételtől)* *Egyet léptem, kettőt hágtam, jobbra vágtam, balra vágtam, bent voltam az igazságban, az igazság templomában.*

NARRÁTOR *Az igazság templomában. Önökkel együtt. Helyszín: Magyarország, a népbíróság tárgyalóterme. Idő: 1945. De történhet máskor is. Egy újrakezdési fázisban, egy bármikori rendszerváltás idején. A kollektív szembenézés szükségességének és elmulasztásának ismételt (és ismételhető) pillanatában. Íme, a bírói asztal, az igazság oltára, itt végzi áldozatos munkáját a tisztelt testület. Tárgyalás a tárgyalásban. Ez a per nem évülhet el.*

1. SZÍNRE LÉP A BÍRÓSÁG

1. BÍRÓ *Mi bírák,*
2. BÍRÓ *mi bíróság,*
1. BÍRÓ *már nagyon szeretnénk felállni,*
2. BÍRÓ *végtére is egy és ugyanazon a talajon állunk,*
1. BÍRÓ *mi és az önkény;*
2. BÍRÓ *a történelemén.*
3. BÍRÓ *Az önkény és mi.*
1. BÍRÓ *Ugyanazon a talajon.*
2. BÍRÓ *A történelemén.*
1. BÍRÓ *Mi arra kaptunk képzést,*
2. BÍRÓ *kiképzést,*
3. BÍRÓ *az önkény és mi,*
1. BÍRÓ *hogy világra segítsünk egy új kort,*
2. BÍRÓ *különben végünk,*
1. BÍRÓ *illetve vége annak, amit el sem kezdtünk,*
2. BÍRÓ *szóval ez se fog menni vér nélkül.*

1. BÍRÓ Itt állunk iksz millió halottal – az orrunk előtt? a hátunk mögött?
3. BÍRÓ Ki látja mindet?
2. BÍRÓ Ehhez a szép számhoz mi is hozzájárultunk egy milliócskával.
1. BÍRÓ Önök és mi.
2. BÍRÓ Mi és önök.
1. BÍRÓ Csupa ártatlan egzisztencia.
2. BÍRÓ A rendszerek árnyékában.
3. BÍRÓ Ugyanazon a talajon.
1. BÍRÓ Tessék kijönni és felelni.
2. BÍRÓ Állj elénk és mondd meg, ki voltál!
1. BÍRÓ Az élők felelnek.
2. BÍRÓ A halottak nem felelnek.
1. BÍRÓ A bukott rendszerek azt hiszik, kitelelnek.
3. BÍRÓ De nem.
2. BÍRÓ Egy mozdulat és durr, robban az aknamező.
1. BÍRÓ Azon járunk.
2. BÍRÓ Hát persze. Mi telepítettük.
1. BÍRÓ Mi raktuk le ide.
2. BÍRÓ Ki más? Van még egy igazságszolgáltatás?
1. BÍRÓ Egy ország, egy rakás.
2. BÍRÓ Kicsi, de nagyot kíván.
3. BÍRÓ Itt minden közös.
2. BÍRÓ Közös a lovunk.
1. BÍRÓ Közösen lövünk.
2. BÍRÓ Közösen tartjuk a hátunk.
1. BÍRÓ A kútra is közösen járunk.
2. BÍRÓ Közös a nyakunk.
1. BÍRÓ És közös a jármunk.
2. BÍRÓ Na és a szájunk? Az a sajátunk?

(innentől enyhén skandálva)

1. BÍRÓ Az egyéni a közélet minősített esete,
2. BÍRÓ a közélet az egyéni kiterjesztett esete.
1. BÍRÓ Az állam a forma,

2. BÍRÓ az állam a norma,
1. BÍRÓ savanyú, mint az ecet,
2. BÍRÓ csíp, mint a torma.
1. BÍRÓ Az egyéni bűncselekmény a közösség tünete,
2. BÍRÓ a kollektív bűncselekmény az énihiány tünete.
1. BÍRÓ Nézzenek körbe! A terem és a fény,
2. BÍRÓ a jog és a tény. És! Érik a fordulat:
1. BÍRÓ A nemzet vagy a nép nevében, mondjuk,
2. BÍRÓ az eddig voltat végelbánás alá vonjuk.
3. BÍRÓ Kényszernyugdíjazzuk.
1. BÍRÓ Mi bírák.
2. BÍRÓ Mi bíróság.
1. 2. 3. BÍRÓ Mi és az önkény.

2. NEM TALÁLJUK MAGUNKAT

NARRÁTOR Megtelnek a hallgatóság padsorai. A jog asztalánál most a nép ül. A haza épül.
1. NŐ A haza karéj, a haza kenyér.
2. NŐ Ma van a napja.
3. NŐ Tessék kijönni és felelni.
2. NŐ Ma van a napja.
1. NŐ Itt állunk iksz millió halottal: a hátunk mögött? az orrunk előtt? Ki látja mindet?
2. NŐ Ehhez a jelentős számhoz mi is hozzájárultunk egy milliósckával.
3. NŐ Megint túlteljesítettünk.
1. NŐ Az élők felelnek,
2. NŐ a halottak nem felelnek,
3. NŐ ez természetes. Ki látja mindet?
1. NŐ Itt férfi kell a gátra.
2. NŐ Előre kell nézni – és hátra.
3. NŐ Gáton áll a nép ítélőszéke.
1. NŐ Most rekesztik el a bűnt, a bűnös múltat.
2. NŐ A múlt az, amivel nem lehet összeférni.
3. NŐ Ez már csak így van.

1. NŐ A jelen a múlt szabályozása.
2. NŐ A jogok szabása és megvonása. Ki látja mindet?
3. NŐ Egyszóval a múlt megrendszabályozása.
1. NŐ Mielőtt megint elöntene minket zúgva-bögve.
3. NŐ Feleljen, aki a múltért felel!
1. NŐ Feleljen!
2. NŐ Hogy feleljen?
3. NŐ Hogy megfeleljen.

(összenéznek)

- 1.NŐ Mostantól rajtunk múlunk, egymáson.
2. NŐ Mindenekelőtt önmagunkat kell legyőznünk.
3. NŐ A bennünk élő fenevadat.
1.NŐ A lelki flóránkat kicserélni.
2. NŐ A hőseinket lecserélni.
3. NŐ A két számmal nagyobb koronát passzentesra becserélni.
1. NŐ A múlt kénytelen lesz felfedni arcait: az arcokat, amelyek az enyémen is, a tiéden is, az övéen is, a miénken is, *(a közönséghez)* az önökén is áttetszenek,
2. NŐ átsejlenek,
3. NŐ átszüremlenek.
2. NŐ Ki látja mindet?
1. NŐ Óhatatlan áttünések, védhetetlen átütések.
2. NŐ Áthatások, átfedések.
3. NŐ Sérülések, árulások.
2. NŐ Azok nem mi.
3. NŐ Azok mások.
1. NŐ De ez így is már sok,
1. 2. NŐ már sok,
1. 2. 3. NŐ már sok!

(zene)

3. FÉRFI A mi életünk olyan, mint egy állam, bocsánat, álom.
4. FÉRFI Mi tulajdonképpen törölnénk ezt az álmot.
3. FÉRFI Nem tudunk ezzel együtt élni,
4. FÉRFI nem tudunk együtt élni az életünkkel.

3. FÉRFI Az életünk nem tud együtt élni velünk.
4. FÉRFI Nem muszáj: vagy mi élünk, vagy minket él az életünk.
- NARRÁTOR A bíróság tagjai úgy érzik, a feladat meghaladja képességeiket.
3. FÉRFI Legjobb gondolat nélkül várakozni.
4. FÉRFI Úgyse lesz mire gondolni.
3. FÉRFI Olyan úton kell járni,
4. FÉRFI ahol nem találjuk magunkat.
3. FÉRFI Ahol nem mi vagyunk,
4. FÉRFI hanem az elmúlt hús?
3. FÉRFI Huszonöt?
4. FÉRFI Harminc?
3. FÉRFI Ezer év?
5. FÉRFI Tisztelt utódaink, méltóztassanak a térképre egy pillantást vetni és aztán eleinkre az első követ vetni, amiért idejöttek letelepedni.
- NARRÁTOR A múlt rendszer képét viselő férfialak lép elő. Díszmagyarban. Nincs zavarban. Kócsagtolla meg se rezzen.
5. FÉRFI Mi a hagyomány tüzénél melegedtünk, ezer éves pörköltöt ettünk, gyakran odapörköltünk keletnek, nyugatnak. Gondolat ha jött, többnyire magunkra fordult, nap ha süttött, mindinkább mások felé fordult. Másokra süttött a szerencse napja, forgott a viszontság, a viszontagság, benne a legendás magyar álmatagság, valamiféle ősi vagy hősi vakság, a többit a Himnuszról tessék megkérdezni.
- (zene)*

3. A SZENTKORONA FÖLDRE SZÁLL

- NARRÁTOR Két angyal ereszkedik alá az égből, lobogó fehér ruhában. A mi kedves címertartó angyalaink. Közöttük ott díszleg a címerpajzs, rajta a hét bástya, a menyét, az oroslánok, a sakktábla. Ez volt Magyarország. Ez lesz nemsokára? A címerpajzs fölött nemzeti létünk foglalata: a Szentkorona. A misztikus Szent Korona! Egyszerre tárgy, fogalom és személy.
- A két angyal, mintha imát darálna, a mennyei urat kérleli.
1. ANGYAL Igazság istene, jók-rosszak bírója, kinek bevall mindent az esztendőök szája, ki jobb kézzel tartod mérlegen a sorsot, Kárpát-medencénkből mért faragsz koporsót?
2. ANGYAL Nézd, az ország helyén sír tátong alattad! Meg sem indulsz rajta? Lehet, hogy feladtad?

1. ANGYAL *(másik angyalhoz)* Hol járunk?

2. ANGYAL Magasan.

1. ANGYAL Ez egy...

2. ANGYAL ... felhőbánya?

1. ANGYAL Most értünk egy légvár szűk alagsorába?

NARRÁTOR *(súgva)* A koronához fordulnak.

2. ANGYAL Mi tartunk,

1. ANGYAL kitartunk,

2. ANGYAL nem ernyed a kezünk!

1. ANGYAL Őrizünk,

2. ANGYAL vigyázunk,

1. 2. ANGYAL nehogy leess nekünk!

1. ANGYAL Jó kis beosztás ez

2. ANGYAL két fiatal hölgynek.

2. ANGYAL Ki tudja, ki vagy te,

1. ANGYAL van-e nálad följebb?

SZENTKORONA 1 Az állam, az állam, az állam én vagyok...

NARRÁTOR *(közbevág)* szól isten nevében a SZENTKORONA EGY, mert lesz KETTŐ, HÁROM és NÉGY is.

SZENTKORONA 1 ...nem eshetek le, mert ki kapna el, ti?, ki kapná el az igazság napját, ki derítené fel az igazság alapját, ha én nem volnék? – ki, ha én nem? – korona a földön, korona az égben, első az elsőségben, felső a felsőségben. Itt mindenki alám tartozik, akinek szabad még sírnia az árkádok, nem, a párkátok alatt. Ti is, önök is, ott fognak sírni – nem most: majd, majd, majd –, ahol senki se lát, és százszor megcsókolják a nép szipolyát; én pedig, hiába árasztok áldást, áldozat leszek, mint a szent királyok.

SZENTKORONA 3 Ó, azok a királyi fők!, azok a nagy fejek!, hol találni manapság hatvanhárom fejméretet?, úgy értem, fejkerületet, már az utolsó felségnek is a homlokába csúsztam, az előző meg parafa bélést tett alám, hogy ne lötyögjek... szóval, ki védi meg az alám rendelt területet, ki védi meg ezt a cemenét, hiszen ki mindenki alá feküdt már, amióta a tetejébe csaptak, na ezt vedd meg! –

SZENTKORONA 2 a tetejébe még azt is rám fogták, hogy itt lebegek a második eljövételig,

1. ANGYAL amíg Etele ideje letelik,

2. ANGYAL és öccse vagy bátyja,

1. ANGYAL a Teremtő barátja,

2. ANGYAL akinek még nagyobb a hitele,

1. ANGYAL egy második Etele?,

2. ANGYAL az ártatlan Jézus herceg ül a trónra,
1. ANGYAL igen, a hun, a pártos,
2. ANGYAL hogy buktasson és iktasson,
SZENTKORONA 2 a fején velem. Koronaságom addig se lebegtetem. Ez az ország az én országom,
az én szentségem. Én semmimet nem idegeníthetem el. Itt minden az enyém,
ebben a medencében, ne higgyék, hogy az önöké, az önöké nem,
SZENTKORONA 3 az önök elődeié sem,
SZENTKORONA 4 és az önök unokáié sem.
SZENTKORONA 2 Mert mi ez a medence, ez a süllyedék?, egy negatív arc, egy maszk, egy
lenyomat, száj, szem és orr nélkül,
SZENTKORONA 3 de azért nem jelleg nélkül és nem kor nélkül;
SZENTKORONA 2 nagyon is volt jellege, paradicsomi jellege volt egykor, egy meghatározott
korban, akkor volt a legjobb korban, na, melyikben?, talált
1. 2. ANGYAL az aranykorban,
SZENTKORONA 3 amikor még nem volt rajta ember,
1. ANGYAL hét tenger mosta,
2. ANGYAL egy meg borította,
1. ANGYAL vulkánok pöfékeltek benne,
SZENTKORONA 3 én akkor is ott voltam felette mint eszme, mint kozmikus rádióadás, korona
alakú felhőhatás, szentséges arany gomoly. Sötét és semmi volt, paradicsomi
volt, amikor birtokba vettem, valósággal beleszerettem, már amennyire egy
fedő vonzódhat az alatta fortyogó üsthöz, és küldetésemhez híven befedeztem,
azt hittem, ezzel be is fejeztem, ő ellobog, én fellebegek, vissza a rossz nélküli
jóba, a hetedik dimenzióba, de nem, összeragadtam vele.
1. ANGYAL Ez mind a tied,
SZENTKORONA 4 mondta egy hang,
2. ANGYAL a rét, a liget,
1. ANGYAL csak tartsd az eget,
2. ANGYAL mielőtt megszállnák ezt a süllyedéket,
1. ANGYAL és neveznék ezt megtelepedésnek,
2. ANGYAL mi hívjuk csak sárkányfogvetésnek, palimadárkeltetésnek,
SZENTKORONA 4 mondta a hang, és jött a forgószél, mintha én hívtam volna, ők pedig, a bérlők,
boldogok, és sírnak, mert övük a mennyek országa, az önöké; az az önöké, de
ez a negatív arc, ez a honba foglalt, ez a Kárpát-verem, az enyém. Én fedezem,
én vagyok a fedezete, a szentségem, a koronaságom, azért, hogy mégis pozitív
legyen, ne olyan, mint a történelem, ezért létezem, ezért olyan fejlett a tanom,
az elméletem, az önök elődei ötlték,

1. ANGYAL	azok, akik a Szíriuszt is kibérelték,
2. ANGYAL	onnan járnak haza ürrepülőn, ha nem tudnák,
1. ANGYAL	ők már több száz évig élnek,
2. ANGYAL	szinte enni se kérnek.
SZENTKORONA 3	Engem ide köt a rendeltetésem, a koronáságom, a szentségem, itt vagyok honn, sugarak izzó füzére alatt, és ha bárkinek magva szakadna minden ágon, nem kívánom, mi maradna az önöké?
SZENTKORONA 2	Megmondom: semmi a világon,
1. ANGYAL	a laktér,
2. ANGYAL	a raktér,
1. ANGYAL	a képtár,
2. ANGYAL	a magtár,
1. ANGYAL	a föld, az utolsó hektár,
SZENTKORONA 2	az is átszállna rám, mert én vagyok itt az egyetlen tulajdonos, egyben a legfőbb joghatóság, az égre emelt rögválóság.
SZENTKORONA 1	Mindenek fölött vagyok, ez az állásom, a jogállásom, felüláll a szentségem, még feljebb a koronáságom; néha ellopnak, néha elhagynak, néha elásnak; beleráznak az időbe, kiemelnek belőle, szétszednek, összeraknak, én akkor is egy vagyok, egység, mértékegység – ha kétség férne hozzám, darabokra esnék, darabokra az arc is, amit fednék, a medence teljessége,
1. 2. ANGYAL	vagyis a haza.
(zene)	

4. HUNGÁRIA TÁNCOLNI KEZD

NARRÁTOR	Tárgyalóterem. Folytatódik a szellemidézés. De nevezhetjük helyszíni szemlének is. A falon az elszakított területek és a csonka haza. A térkép előtt a múltigazságügyi főszakértő, mellette a szakértők kara. Hungária lép a színre, fekete fátyolos nőalak, köpeny rajta. A köpeny fekete szárnyai agyalakú Nagy-Magyarországot formáznak.
FŐSZAKÉRTŐ	Ez nem rabulisztika, nem misztika, nem szofisztika.
NARRÁTOR	Mondja a főszakértő. Hungária lassan táncolni kezd, egy meglőtt madár mozdulatait imitálja. <i>(csend)</i>
FŐSZAKÉRTŐ	Adva volt a tetem...
1. SZAKÉRTŐ	nem medve,
2. SZAKÉRTŐ	nem szarvas,

3. SZAKÉRTŐ nem róka,
FŐSZAKÉRTŐ ...egy kicsinyített Európa, a szike, a békeszike szépen feldarabolta; mintha öt kéz kapna zsákmány után, csupa hosszú karom, ezt látni szerte az országban, minden köztérben, minden hivatali falon, de ahhoz, hogy terítéken legyen a nagyhaza, valakinek le kellett terítenie, lövések dördültek, bár nem a csatatéren, ezek nem ott, ezek terített asztal mellett süttötték el a fegyvert, térképpel leterített asztalok mellett süttek el a fegyverek, egyik a másik után, könnyű volt nekik, a térkép nem szalad el, önök kérték, önök lőtték, tessék, fogják és vigyék, a térkép nem szalad el, a néptérkép nem is, lehet, hogy egy kicsit hamis, mindegy, meg van löve, az a nép, az, igen, az a középnép, az a beékelődött, befészkelődött, az nagyon ficergett és mocorgott ahelyett, hogy meghúzta volna magát, de most már csak a belét húzza, mert

1. SZAKÉRTŐ ez bizony meglőtte,
2. SZAKÉRTŐ a többi meg elvitte
1. 2. 3. SZAKÉRTŐ a maga részét,
3. SZAKÉRTŐ meg még egy darabot,
FŐSZAKÉRTŐ hát ugye aki ilyen ügyesen lő abban a sűrűben,
2. SZAKÉRTŐ az asztali beszélgetések sűrűjében,
3. SZAKÉRTŐ a titkos tárgyalások rengetegében,
FŐSZAKÉRTŐ aki ilyen ügyesen lődöz,
1. SZAKÉRTŐ az nagyobb részt kap,
FŐSZAKÉRTŐ csak azért nem még nagyobbat, mert mégis csak kell középük valami ék,
2. SZAKÉRTŐ ami távol tartja őket, hogy egymásnak ne ugorjanak,
3. SZAKÉRTŐ hogy legyen valami, amit utáljanak, valami ék ott középen,
1. SZAKÉRTŐ alul, a mélyedésben,
FŐSZAKÉRTŐ bár most csak rongy, olyan ágy elé való irha, amire felkeléskor rátehetem a lábom, hogy ne fázzon. Ez is meglőtte, az is meglőtte, és szépen mind hazavitte, ami járt neki, a martalékot. Ismerjük el:

1. SZAKÉRTŐ jó volt az irányzék,
3. SZAKÉRTŐ jó a széljárás,
2. SZAKÉRTŐ és tök balfácán a vad.

(zene)

NARRÁTOR A szín közepén Hungária hosszasan haldoklik. Aztán megrázza, kórusá háromszorozza magát, és szárnyas szavakat szól:

KÓRUS 1. Siratni és sírni nem kell, a főnix-nép feltámad egyszer;
KÓRUS 2. kinyílik a tér,
KÓRUS 3. becsukódik a tér –

KÓRUS 1. 2. 3. ebből a maiból senki se kér.

NARRÁTOR Fekete köpenyes figura lép be: a Szupremata, a magyar szupremácia, azaz felsőbbrendűség szószólója, magyar diplomaták kíséretében. Cilinderéből nemzetiszínű selyemsálat húz elő. Lengetni kezdi, mint a tornászok a szalaggyakorlatnál. Kecsesen szökell hozzá.

SZUPREMATA Ahol a szellem, ott a győzelem, mi állunk magasabb kultúrfokon, minket valahogy mégis elkerül a győzelem, miért?, mert nem tanult meg a mi nyelvünkön: a győzelem keresgéli a szavakat, de mindig más nyelven találja meg, a mi nyelvünk nehéz neki, a mi kultúrfokunk elérhetetlen számára,

1. DIPLOMATA intőt is adhattunk volna neki, de csak figyelmeztetést kapott,

2. DIPLOMATA igen, mi híresen elnézőek vagyunk,

3. DIPLOMATA ezt is jól elnéztük, hogy elmulasztja a kötelességét,

1. DIPLOMATA pedig nem kértünk sokat,

2. DIPLOMATA csak hogy értsen szót velünk,

3. DIPLOMATA ne érezze magát idegennek köztünk,

SZUPREMATA ezerszer elmondtuk, törvénybe foglaltuk, aki nem beszéli az álomnyelvet, az nálunk nem csinál karriert, persze nem erőszak a disznótor, ha a győzelemnek nem életcélja, hogy a mi nyelvünkön ki tudja fejezni magát, akkor magára vessen, akkor nem lesz az álomalkotó nemzet része, kiveti magából a nemzetálm teste, a nemzet álmteste, kiveti a történelem, a mitörténelmünk legalábbis,

1. DIPLOMATA egyébként nem értjük, miért nincsen jobb szívvel irántunk,

2. DIPLOMATA miért hiányzik belőle ennyire az igyekezet, hogy egy legyen közülünk,

3. DIPLOMATA hogy a miénk legyen,

1. 2. 3. DIPLOMATA miért ilyen ellenséges velünk –

SZUPREMATA úgyhogy

2. DIPLOMATA most,

1. DIPLOMATA mikor ugyanúgy,

1. 2. 3. DIPLOMATA mint mindig,

1. DIPLOMATA legfőbb ideje,

2. DIPLOMATA hogy.

1. 2. 3. NŐ Úgyhogy most, mikor ugyanúgy, mint mindig, legfőbb ideje, hogy.

(zene)

5. A KORMÁNY ÜLÉSEZIK

- NARRÁTOR Árnyjátékot látunk, fejeket összehajolva, majd sorban mindenkitől hevesen hátrító mozdulatokat: a magyar minisztertanács ülészik 1920-ban. De történhet máskor is. A kormányzóvivő. *(rámutat)*
- KORMÁNYSZÓVIVŐ Legfőbb ideje, hogy találjunk valakit, valakit, aki aláír, alá írja, hogy átkozott a kéz, amely aláírja, alá, a kép alá, találjunk egy alávaló tollat, egy tollforgót, egy tollforgatót, egy szélkakas újságíró, az mindig akad, mindig akad ilyen akasztófavirág, ilyen tollforgató igen, de államférfi, aki kiutazna és aláírna, egyelőre senki, pedig ha senki sem vállalja, annak súlyos következményei lesznek, ha nem írjuk alá, az beláthatatlan következményekkel járhat,
1. KORMÁNYTAG azt ugyan nem látjuk be, hogy miért megint bennünket sújtanak, hiszen tele vagyunk sujtással,
- KORMÁNYSZÓVIVŐ tele a menténk, kötésig tele vagyunk,
3. KORMÁNYTAG békekötésig,
2. KORMÁNYTAG és főleg utána, utána leszünk tele,
3. KORMÁNYTAG utána lesz tele mindenünk –
- KORMÁNYSZÓVIVŐ de ki vállalja?, nincs senkink, aki kiutazna és aláírna, hogy ránk zúdítsa a sosem látottat és elhárítsa a még annál is szörnyűbbet, nincs egyetlen miniszterünk, aki aláírásával tanúsítaná, hogy tudomásul vesszük azt, amit nem lehet tudomásul venni, pedig mindegyik tud írni, aláírni pedig különösen, oda se néz, és aláír, nem ez a miniszterség?, de nem, ő ennek ellenére sem.
1. KORMÁNYTAG Ő az elszakított területekről származik, pont ő legyen, aki elárulja földijeit? Nem.
2. KORMÁNYTAG És ő sem, ő aztán végképp nem: mit képzél magáról a világ, hogy az országon elkövetett legnagyobb igazságtalanságot éppen az igazságügy-miniszter írja alá?
3. KORMÁNYTAG Ő ugyanezért nem, mert ő meg a hadügyér, neki másér kell tartania a hátát, a seregér'.
1. KORMÁNYTAG Ő meg, már bocsánat, de nem kockáztatná, hogy agg édesapja, az egykori szabadságharcos kitagadja.
- KORMÁNYSZÓVIVŐ Szóval most, mikor ugyanúgy, mint mindig, legfőbb ideje, legfőbb ideje, legfőbb ideje...
1. KORMÁNYTAG Várjunk! Várjunk! Várjunk.
2. KORMÁNYTAG Várunk.
3. KORMÁNYTAG Várunk.
1. 2. 3. KORMÁNYTAG De mire?
- KORMÁNYSZÓVIVŐ ...hogya...

2. KORMÁNYTAG Hogy visszajöjjön, ami elment?
3. KORMÁNYTAG Hogy visszafolyjon, ami elfolyt?
NARRÁTOR Csss! Legyen béke már, legyen vége már! A honanyáké a szó.
(zene)

6. A HONANYÁKÉ A SZÓ

NARRÁTOR Három honanya az előtérben euritmikus táncot mutat be. Ők a magyar Hórák, némi Nemezisz beütéssel. Hangjuk drámaian deklamáló, helyenként boszorkányosan süvöltő, éles ellentétben a jóságosan szelíd tánccal. Még mindig 1920-ban járunk. És 1918-19-ről esik szó. De az is lehet, hogymásról.

1. 2. 3. HONANYA Megölték a szeretetet, helyébe tették az irigységet.

1. HONANYA Mi senkiét elvenni nem, mi a magunkét megtartani igen, de aszínpad zsinórmesterei más jövőt írtak.

2. 3. HONANYA Megölték a szeretetet,

1. HONANYA A háttéren sötét alakok surrantak át...

2. 3. HONANYA helyébe tették az irigységet.

1. HONANYA ... majd előállt valaki, elkezdett vonítani. Közben egy csoport akasztófát lóbált a levegőben.

2. 3. HONANYA Megölték.

1. HONANYA Aljas ígézet tartotta lenyűgözve a teret, a teret és az időt.

2. 3. HONANYA A szeretetet megölték.

1. HONANYA Valami bestiális hatalmi vágy energiája volt az:

2. 3. HONANYA Sötét alakok.

1. HONANYA ... alattomosan szóttek és szívósan kapaszkodtak.

1. 3. HONANYA A szeretetet nem lehet megölni.

2. HONANYA Lehet. Vér van a városon. A főváros nyitott fejsebként lüktet.

1. 3. HONANYA Nem lehet.

2. HONANYA Menekültek mindenünnen. A pályaudvarokon poggyászhegyek.

1. 3. HONANYA Nem lehet.

2. HONANYA Együtt fogunk lakolni a németekkel. Mi, Európa leglovagiasabb nemzete.

1. 3. HONANYA Nem lehet.

2. HONANYA Mintha örültek komponálnák el a sorsunkat. A magántulajdont mellbe löki a végzet.

1. 3. HONANYA Helyébe tették az irigységet.

3. HONANYA Felvágják a mieink hátát, sőt tömnek a sebbe, aztán összevarrják a vérző húst és úgy hajtják világgá őket.

1. 2. 3. HONANYA Megölték.

3. HONANYA A fájdalmak hangja lerohan a hegyekről és összeörvénylik a rónák felett. Egy ganajos láda tetején valaki szónokol.

1. 2. HONANYA A szeretetet...

3. HONANYA Tegnap még liberalizmus volt, holnap már kommunizmus lesz.

1. 2. HONANYA ...megölték.

3. HONANYA Hörög a levegő. Szétmálló hangerdő. Talán értem jönnek.

(zene)

7. VÖRÖSÖK ÉS FEHÉREK VALLANAK

NARRÁTOR Lenin-fiúk lejtének be együtt. Hol elengedik egymást, hol összefogódnak újra.

(beúszik az Én vagyok a falu rosszsa néhány taktusa)

VÖRÖS TERRORISTÁK Mii vagyunk-a haza rosszsa egyeedül, miinket ugat minden kutya cefeetül, sem az apánk, sem az anyánk nemvót rossz, csak egyedül, csak egyedül magunk vagyunk agónosz.

1. VÖRÖS TERRORISTA Alulírott lakosok tanúsítjuk:

2. VÖRÖS TERRORISTA nem állt szándékunkban,

3. VÖRÖS TERRORISTA nem voltunk jelen,

4. VÖRÖS TERRORISTA nem ismerjük.

3. VÖRÖS TERRORISTA Nem.

2. VÖRÖS TERRORISTA Nem mi jártunk a főhercegnő ingeiben, kérem szépen, női ingben!

4. VÖRÖS TERRORISTA Mi? Nem!

3. VÖRÖS TERRORISTA Még kevésbé ettünk hatféle húst, miután levágtuk az áldozatok bal fülét, és meg sem várva, hogy kihűljenek, letéptük róluk a ruhát.

1. VÖRÖS TERRORISTA Nem.

2. VÖRÖS TERRORISTA Nem.

3. VÖRÖS TERRORISTA Nem.

4. VÖRÖS TERRORISTA Nem mi voltunk az akasztóvonat utasai, akik vízzel telt pincébe dobáltuk a legéppuskázott holttesteket azután, hogy még a cipőt is lehúztuk róluk.

3. VÖRÖS TERRORISTA Nem mi voltunk.

2. VÖRÖS TERRORISTA Nem.

1. VÖRÖS TERRORISTA Nem mi öntöttük le mésszel a körjegyzőt, akinek minden bűne az volt állítólag, hogy lakásán egy szivartartónak használt játékpisztolyt találtunk.
4. VÖRÖS TERRORISTA Nem?
1. VÖRÖS TERRORISTA Nem.
- 2-3. VÖRÖS TERRORISTA Beismerjük és tagadjuk; beismerjük és tagadjuk,
2. VÖRÖS TERRORISTA hogy egyszerre két oldalról sütöttük el a puskát a kivégzettek álla alatt,
3. VÖRÖS TERRORISTA hogy szétrobbanjon a fejük.
4. VÖRÖS TERRORISTA A fejük.
1. VÖRÖS TERRORISTA A fejük.
4. VÖRÖS TERRORISTA Mi, tisztelt nyomozó hatóság, mi kaptunk képzést,
1. VÖRÖS TERRORISTA kiképzést.
- NARRÁTOR Az elvetemült vörösök sapkát és meggyőződést cserélnek, innentől ugyanők tetőtől talpig fehérek. Átlényegülés. *(zene, mint az előbb)*
1. FEHÉR TERRORISTA Mi a legtürelmesebb és legnyugodtabb fajta vagyunk.
2. FEHÉR TERRORISTA Turáni.
3. FEHÉR TERRORISTA Csakis ennek tudható be, hogy népitételnek aránylag kevesen estek áldozatul.
4. FEHÉR TERRORISTA Azok se nekünk.
3. FEHÉR TERRORISTA Erre meg is esküdhetünk.
2. FEHÉR TERRORISTA Annál is inkább, mivel tudjuk: a kivégzés pillanatában minket nem lát senki, mert ilyenkor magányos emberek állnak szemben a végső örökkévalósággal, és a földi élet egyszeriben irreálissá válik.
3. FEHÉR TERRORISTA Irreálissá válik.
1. FEHÉR TERRORISTA Erre meg is esküdhetünk.
4. VÖRÖS TERRORISTA Mivel minket nem lát senki.
2. FEHÉR TERRORISTA A kivégzés pillanatában.
- 3-4. FEHÉR TERRORISTA Beismerjük és tagadjuk; beismerjük és tagadjuk
3. FEHÉR TERRORISTA hogy mi voltunk, akik a felkötöttek nyakába fatáblát akasztottunk
4. FEHÉR TERRORISTA „Így jár minden zsidó” felirattal.
3. FEHÉR TERRORISTA Pedig így jár.
4. FEHÉR TERRORISTA De nem mi voltunk.
- 1.-2. FEHÉR TERRORISTA Kivalljuk, bevalljuk; kivalljuk, bevalljuk,
1. FEHÉR TERRORISTA akár a zubbonyunkra is varrjuk,
2. FEHÉR TERRORISTA teljes meggyőződéssel,

1-2. FEHÉR TERRORISTA hogy az ember több, mint a politikai meggyőződése; hogy az ember több, mint a politikai meggyőződése.

3. FEHÉR TERRORISTA Több.

4. FEHÉR TERRORISTA Annál biztos több.

3. FEHÉR TERRORISTA Eszünkbe sem jutna tehát kivájni ellenségeink szemét,

4. FEHÉR TERRORISTA szögeket verni a fejükbe,

5. FEHÉR TERRORISTA nyelvüket kitépni,

1. FEHÉR TERRORISTA kiherélni,

2. FEHÉR TERRORISTA élve elásni,

3. FEHÉR TERRORISTA trágyalébe fojtani őket,

4. FEHÉR TERRORISTA és így tovább.

NARRÁTOR Jobb kezükben Héjjas-sapka, Prónay-sisak, bal kezükben Lenin-sapka, az elvtársurak sapkalengetés közben megosztják velünk a tanulságot.

VÖRÖSÖK-FEHÉREK Ha önök ezerszer bűnösnek kiáltanak is ki minket, a történelem igazolóbizottsága mosolyogva szaggatja darabokra a véleményüket,

NARRÁTOR a véleményünket. Vörösök-fehérek összekapaszkodva, együtt lejtenek el.

(zene)

8. ALÁÍRJUK A BÉKEDIKTÁTUMOT

NARRÁTOR Itt vagyunk a Nagy Trianon-palota úgynevezett Cotelle-csarnokában. De lehetnének máshol is. Huszonnégy karos csillárok okádják fényüket.

MAGYAR TUDÓSÍTÓ Fényt a gyalázatra!

NARRÁTOR Most érkezik cipőtől cylinderig középcímer-mintás öltözékben a két magyar delegátus. Illően lassú, méltóságteljes léptekkel tartanak a terem közepén felállított vesztőhely, az aláíró asztal felé.

MAGYAR TUDÓSÍTÓ Mi történik?!

NARRÁTOR Kiált fel ismét hazánkfia.

MAGYAR TUDÓSÍTÓ Egy rászédett, megcsalt nemzetet arra kényszerítene, hogy ezer esztendő múltját, jelenét, jövőjét infámis módon megragadja?! Vagy: megtagadja?! Lehetséges ez?! Egy szerves földrajzi, kulturális egységet feldarabolni?! Elképzelhető ilyen barbárság, természetellenesség?!

KISANTANT 1. 2. 3. Természetesen,

ANTANT 1. 2. 3. 4. elképzelhető.

NARRÁTOR Középen a nagyhatalmak foglalnak helyet, az antant delegációja frakkban. Oldalt, a hosszabb asztalnál cseh, román, jugoszláv küldöttek, a kisantant képviselői. *(rájuk mutat)* Csupa férfi.

KISANTANT 1. 2. 3. *(női hangok, kárörvendően)*

KISANTANT 1. Mi idegenek, beszivárgók,
KISANTANT 2. csatornába való, kultúrhiányos előemberek
KISANTANT 3. kiállunk a medence egysége mellett,
KISANTANT 1. mellette állunk a medencének,
KISANTANT 2. itt állunk körülötte és feláldozzuk békénk érdekében
KISANTANT 3. a veres tehenet,
KISANTANT 2. a fehér lovat
KISANTANT 1. és a zöld gyíkot.

NARRÁTOR A medenceőrök felemelt kézzel a magyar aláírókra mutatnak.

KISANTANT 1. Most nem parancsolhatsz, nagy a te rabságod,
KISANTANT 2. miként fújják neked, csak úgy kell táncolnod,
KISANTANT 3. idegen népekre szállott szép országod,
KISANTANT 1. 2. 3. tőled elvétetett arany szabadságod. Hurrá! Hurrá! Hurrá!

KISANTANT 1. Ezer önző éved mától neked fájjon,
KISANTANT 2. a francos nehézség édig ráncigáljon,
KISANTANT 3. törje nyakad iga, ahogy nekünk törte,
KISANTANT 1. 2. 3. zsugorodjál össze, ahogy a vadkörte!

KISANTANT 1. Nevet Csehország, Rác- és Oláhország,
KISANTANT 2. a gőgös Hunnia térden zokog,
KISANTANT 3. a szövetséges hatalmaknak hála
KISANTANT 1. megfordultak az erőviszonyok:
KISANTANT 2. rávetjük kezünket Nagy-Magyarországra
KISANTANT 3. és nézzük, nézzük, nézzük – ahogy levében forog.

NARRÁTOR A két magyar delegátus menet közben leveszi cilinderét, fejükön láthatóvá lesznek a kecskebak szarvak. Szarvuk közt szalag, azon felirat: Culpa est noster. A bűnösök mi vagyunk.

KISANTANT 1. 2. 3. A Kárpátoktól le az Al-Dunáig egy bős üvöltés, egy vad zivatar!

ANTANT 1. Szétszórt hajával,
ANTANT 2. véres homlokával
ANTANT 3. áll a viharban maga a magyar.

NARRÁTOR Elfelejtettem mondani: helyükről sorban felugrálva az antant küldöttei a szót a magyar delegátusokhoz intézik egymás után, frakkosan csápolva, teátrálisan.

ANTANT 1. Mi pediglen, önző, hitszegő, lelketlen Nyugat, kivonjuk aranyhegyű töltőtollunkat,

ANTANT 4. Mont Blanc típusú aláírótollunkat,

ANTANT 1. hogy a fegyverek párbeszédét egyszer s mindenkorra számúzzuk kontinensünkről, mégpediglen úgy, hogy a mi fegyverünk lyukat beszélhessen bárki hasába,

ANTANT 4. az övéké meg örüljön, hogy lyuk van a csövében,

ANTANT 1. de ilyenből se legyen sok, úgyse lesz több háború, most gondoskodunk róla,

ANTANT 4. gondoskodjanak önök is, tegyenek róla!

ANTANT 2. *(főlényesen)* Ha volna lelkünk, most ideinvitálnánk az önök népét, az egész országot, ideültetnénk ehhez az asztalhoz és megvendéglélnénk fejedelmien; ez ám a terület asztalka, rajta az önök jövője, merthogy a múltjokkal nem lehet mit kezdeni, az elmúlt végérvényesen, hiába kérvényezik a múltjukat, hiába folyamodnak érte, a múlt elmúlt, ellenben itt a jövő, ezért kezességet vállalunk, ez a jövőjük biztosítása, életük alkonyára, az tuti, hogy jóvátehetnek mindent, azt is, amit el sem követtek, cserébe biztosítva lesznek további összezsugorodás ellen, persze csak bizonyos határig.

NARRÁTOR Az egyik magyar delegátus az aláíró asztalhoz lép. Némi habozás után leül.

ANTANT 3. *(gúnyosan)* Én örülnék az önök helyében, hogy itt ez az átkos, nem, árkus papír, hogy van jövőjük, hogy nem írtuk le önöket, hogy nem irtjuk ki önöket, miért olyan sápadt?, foglaljon helyet!, nem, ott áll, dacosan.

NARRÁTOR A másik delegátus is leül.

ANTANT 3. Mondja, hogy csinálják, hogy mindig a rossz oldalon állnak? Annyi oldala van a világnak, és mindig azon az oldalon! Most is, mire számít? Írja oda, hogy mene tekel, és menjenek el. Nekünk mindegy, mit játszik, kinek játszik, minek látszik, az a kéz a haza keze, az a kézvonás a haza szégyene, na ugye, hát nem ezt akartuk?

ANTANT 1. 2. 3. *(kajánul)* Ha édesanyám szült volna magyarnak, ma elátkoznám azt a napot én, mert nincsen megvetettebb, megcsúfoltabb a népek között a föld kerekén.

NARRÁTOR Amíg a magyar delegátusok aláírnak, a kisantant és a nyugati nagyhatalmak képviselői zene nélkül Carmagnole-t táncolnak a felszalagozott tárgyalótermi fogas körül.

(zene)

NARRÁTOR Az előtérben megjelenik a jelképes Nyugat bankjegymintás cylinderben, szabadkőműves láncsal és köténnyel ékes frakkban, egyik kezében bőrönd, a másikban földgömb. A bőröndöt letéve pörgetni kezdi az ujján a földgömböt, majd felveszi a bőröndjét. Így járja körül az asztalnál ülő két magyar aláíró.

NYUGAT Könnyű nekünk, a felvilágosodás gyermekeinek, a kőműves kötényünkkel meg a vakoló kanalunkkal meg a kereskedelmi flottánkkal. Mi a fél világot kolonizáltuk, vittük a kultúrát és az emberi jogokat, nagy kanállal adtuk be

nekik, be nem állt a szájuk a kultúrától. Igen. De kit kényszerítsenek térdre a peremen lévő, a kontinens lúzerei, mit vonjanak meg és kitől? Nekik úgy látszik nem maradt más, mint a saját házuk táján széjjelnézni, mert a mi piacainkon már nem találnak helyet.

ANTANT 3. Se a zsöllyében.

ANTANT 2. Se a páholyban.

ANTANT 1. Se a kakasülőn.

NYUGAT Nagyon sajnáljuk, de lesznek szívesek otthon zsákolni.

ANTANT 1. Saját kipróbált módszereik szerint.

ANTANT 3. Otthon zsákmányolni.

ANTANT 2. Hazai vizeken kizsákmányolni.

NYUGAT Igen. Ne mi legyünk kénytelenek ott is a dolgozót fojtogatni. Vegyenek részt önök is a világfolyamatokban, aknázzák ki a természet kincseit, mintha csak az önkéi volnának, aknázzák ki a lehetőséget, vegyenek el attól, akitől lehet!

(Zene)

9. ÁTTETSZENEK A MÚLT ARCAI

NARRÁTOR Kivilágosodik a terem másik része. Nagybajszú atyafiak válnak láthatóvá: gazdák, úgymond. Lehetnek honatyák, lehetnek alispánok, lehetnek szolgabírók vagy rendőrőrmesterek. De lehetnek mások is. Időtlen magyar típus mindegyik. Mintha tanúvallomást tennének. 1920-ban? 45-ben? Ma? Holnap? Legényest táncolnak zene nélkül, mindig az ropja, aki nem beszél.

GAZDA 1 Mi a kutyánkkal se bánánk úgy, ahogy mások bánnak mivelünk. Persze vannak határok, amit a kutyának kutyakötelessége tisztelni, például nem ott eszik, ahol mi, nem ül a jog asztalához. A mi házunk sajnos összement, kis híján összedőlt; normális kutya jelzi a földrengést, hallottuk, hogy szűköl?

GAZDA 4 Nem!

GAZDA 1 Kivel van ez a kutya?, kinek szolgál? Megugat mindenkit, minket is. Belénk mar, akik a házunkba fogadtuk. A mi kutyánk, de nem a mi kutyánk kölyke, ismerjük az ilyet.

GAZDA 4 Száz közül is megismerjük.

GAZDA 1 Hamis! A szeme se áll jól. Na várjál, na várjatok!

GAZDA 4 Na várjanak!

GAZDA 1 Jön még kutyára dér!

GAZDA 2 Kerülj kijebb, mondjuk barátságosan, mondhatnánk úgy is, kívül tágasabb, csak az marad, aki a mi nótánkat fújja, fujj, ti még éltek? Nóta bene, nem mi

rúgtuk fel a fegyverszünetet, nem mi árultuk el a szövetségesünket, nem mi támadtuk magunkat hátba, nem mi csináltunk patkányforradalmat, nem mi voltunk az utolsó kotlós,

GAZDA 4 csak a lovunk volt botlós,

GAZDA 2 pedig lerúgattuk véle a csillagokat, fölcsillagoztuk véle a kabátokat, nem, azok se mi voltunk,

GAZDA 4 hanem a nemzet sírásói,

GAZDA 2 a nép ellenségei.

GAZDA 3 Meg kell vonni a határt, a belső határt, körülkeríteni, az is Magyarország, csak nem Mária-országa, hanem a pária országa; kényszerlakhely, laktanya, kőpriccs, vizesbab – éljen, ha tud, vizeljen maga alá,

GAZDA 4 csak ne közeljen!

GAZDA 3 Milyen szép is egy nagy közös háló: egy ilyen infernáló,

GAZDA 4 nem, internáló tábor!

GAZDA 3 Kerüljenek kijebb!

(zene)

NARRÁTOR Most megállunk egy pillanatra, csak a tisztázás végett. Az ország az újrakezdés romjaiban hever. Nem először és nem utoljára. El akarja takarítani, amit lehet. Tiszta lappal akar indulni. A nép bírósága épp ezt a lapot tisztogatja. Tisztogatás van folyamatban. Nem először és nem utoljára. Tiszta örület, ha jobban meggondoljuk. De nehogy meggondoljuk magunkat. A népbíróságé a szó.

2. NÉPBÍRÓ Köszönöm. A múltat elszámoltatjuk. Feleljen, aki a múltért felel, számoljon el vele, aki elszámoltatható: ezért álltunk fel, ezért állt fel a nép, ezért szállt perbe mint sértett, mint ítélő...

1. NÉPBÍRÓ Mint sértett – mint ítélő: hogy is van ez?

2. NÉPBÍRÓ Ide van írva: „ezért szállt perbe, ezért esküdött az élő istenre és minden szentekre...”

1. NÉPBÍRÓ Az élő istenre és minden szentekre?

2. NÉPBÍRÓ „hogy személyválogatás nélkül, kedvezést és jutalmat, félelmet és gyűlöletet félretéve...”

1. NÉPBÍRÓ Félelmet és gyűlöletet félretéve?

2. NÉPBÍRÓ „...részrehajlatlanul igazságot szolgáltat”

1. NÉPBÍRÓ Igazságot. Részrehajlatlanul. Mint sértett? Mint ítélő? Most melyik? Mindegyik?

3. NÉPBÍRÓ Igen, sértett és ítélő: „szent egységbe foglalva két pólust, két elvileg összeférhetlent”.

1. NÉPBÍRÓ Elvileg? A bíró nem lehet sértett. A sértett nem lehet bíró. Ez nem fér össze. Ilyen nincs.
3. NÉPBÍRÓ Ilyen van. Mi vagyunk ilyen. Ez nem az angyalok, ez a nép bírósága. A pártatlanság eleve kizárva.
2. NÉPBÍRÓ Ez is a múlton múlik. A múlt az, amivel nem lehet összeférni.
1. NÉPBÍRÓ Csak összeérni.
3. NÉPBÍRÓ Ezért ad most számot arról, hogy mit vétett a nép ellen.
1. NÉPBÍRÓ Ellenünk? Velünk volt, együtt velünk!
2. NÉPBÍRÓ Velünk volt. Az a *másik* felünk volt. Az *ellenfelünk*: a múlt.
3. NÉPBÍRÓ Forog a viszontság. A viszontagság.
1. NÉPBÍRÓ Ez maga a rabság.
2. NÉPBÍRÓ Viszont a múlt most színt fog vallani.
3. NÉPBÍRÓ Most felfedi arcát, arcait. Az arcokat, amelyek rajtunk is áttetszenek, átsejlenek,
- NÉPBÍRÓ 2. átszüremlenek.
3. NÉPBÍRÓ
- NARRÁTOR Mint megannyi vizihulla, így rémlenek fel egymás után az arcok. Vagy mint valami totemoszlop egymásból kinövő állatfejei. Akusztikus háttér a Hunyadi-induló.
1. 2. 3. NÉPBÍRÓ Vereség nemzé fegyverszünetet, fegyverszünet nemzé forradalmat, forradalom nemzé zűrzavart, zűrzavar nemzé megszállást és diktatúrát, diktatúra nemzé ellenforradalmat, megszállás nemzé békediktátumot, békediktátum nemzé revansvágyat, revansvágy nemzé fasiszta szövetséget, fasiszta szövetség nemzé háborút, háború nemzé vereséget, vereség nemzé fegyverszünetet, fegyverszünet nemzi megtorlást, megtorlás nemz minket, a népbíróságot.
- (zene)

10. A REVÍZIÓ ÁRNYAT VET

- NARRÁTOR Fűtetlen tárgyalóterem. Mindenki télikabátban, sovány arcok, didergés. Időnként tajcsihoz hasonló tornagyakorlatok folynak spontán módon, járványszerűen. Ablakon át kilátni egy térre, ahol éppen akasztáshoz készülődnek. A lámpavas környékén lincshangulat, a teremtapintható feszültség. Az új bírák között gazdák, a bukott rendszer oszlopai. Vita a megtorlásról. Egyik bíró, átölelő tajcsimozdulattal:
1. BÍRÓ Ahol jog van, ott mindenki együtt élhet. Röviden: nem élhetünk örökös terrorban. A bosszú igazsága nem az igazság bosszúja, az embertelen törvényekre nem törvényes embertelenség a válasz.

NARRÁTOR Másik bíró, harciasan tajcsizva:

2. BÍRÓ Ön nyilván szakszerűségből bírál, szakközépszerűségből, de most ezzel nem jutunk messzire, a középszerrel, máskor arany, ma szürke; nehéz időket élünk, mögöttünk a katasztrófa, előttünk a kataszterek, a kataszteri holdak, alig osztottuk ki, már vennék is vissza, a földet, azok, akik ezer évig bitorolták a néptől, már vennék is vissza, de mi nem veszünk vissza a fordulatból, a földforradalomból, a nép most forrja ki magát, most forrja ki magát Szabad Néppé, közeledik a Népszabadság, és ez nem Kis Újság ám, ez kérem, maga a Haladás, senki sem tarthatja fel, tudja meg a Világ...

RIKKANCS HANGJA Szabad Nép a Magyar Nemzet? Szabad Szó a Népszava? Színház a demokrácia!

2. BÍRÓ ... itt az új ember, új lappal, csak annak a lapnak adunk papírt, amelyik reggel, délben, este ezt hozza, a haladás híreit, megállítjuk a reakciót, lecsapunk mindenkire, aki a demokrácia ellensége, lenyomjuk, mint a bélyeget.

NARRÁTOR Harmadik bíró, fegyelmezetten tajcsizva:

3. BÍRÓ Elég a bélyegekből, a megbélyegző albumokból, mindenkiből, aki harci színekbe öltözik, aki csak osztályt lát és osztályzatot, elég az elégtelenekből, a nyomorultakra nehezedő nyomásból, az uszításból, a bosszúsításból. Megvolt a jogi fordulat, üldözzük a bűnösöket, mégpedig visszamenő hatállyal, nem hagyjuk, hogy a régi törvény köpenyébe takarózzanak, nem engedjük, hogy tisztára vakarózzanak, egyénileg tehetnék, egyénileg én is mellettük lehetnék, ki ne ismerne rendes reakciót,

2. BÍRÓ de hát ez nem egyénileg történt, hogy hoztak, tudom is én, hány népellenes törvényt, mindenféle érdekek örvén, a pártjuk takarója alatt, feltéve a kezüket, feltéve, hogy ott voltak a szavazáskor, vagy ha éppen nem voltak ott, akkor ott voltak máskor,

3. BÍRÓ az idő se egyénileg telt, a politikai idő biztos nem, összeszövődtek, összeszövetkeztek vele, kart karba, kort korba öltve hömpölygött az ő lassú idejük, egy korszak politikai gleccsere, minden jogot lekoptatott ez a hideg áradás — az előjogokat kivéve.

REVÍZIÓ RAP *hangok* Él a látomásban, a vízióban, a kínzó tűzben, a revízióban, félj, ha nem ott! Hol élsz, a holdban? Egy ország a sírban, a sírboltban.

1. VÁDLOTT Hideg? Nem ért semmit! Hol élt, a holdban? Meleg. Forró! Minden szív egyszerre lüktetett. Mindenki igyekezett és mindenki részesedett: nem a jégből, a lélek tüzéből, a nagy közös energiából, a nemnemsohából.

2. VÁDLOTT Mutassanak egy olyan embert, aki ne állt volna a revízió mögé, akinek ne takarta volna el igaz alakját a haza igazságának árnyéka, akinek ne suhogott volna a szeme előtt a sérelem fekete legyezője, aki ne azzal ébredt volna, hogy egyedül van, mint az ujj, pedig ott feküdt mellette szerető hitvese, és ne azzal tért volna nyugovóra, hogy az utolsó pohár után még a haza keserű kelyhét is fenéig ürítette, aki ne kívánta volna egybe forrasztani, ami szétesett!

REVÍZIÓ RAP <i>hangok</i>	Élj a látomásban, a vízióban, a gyötrelmes tűzben, a revízióban, félj, ha nem ott élsz!, a falra írtban és rajzoltban, egy ország a sírban, a sírboltban, a földön és a föld alatt, tedd magadévá, föl ne add!
NARRÁTOR	Miután a vádlottak tisztázták magukat – hiszen amit mindenki elkövet, azt senki se követte el –, a teremben újból felmerül az ítékezés jogosságának kérdése. Bírák, vádlottak és a közönség felel egymással. Provokatív, kicsit cinikus hang szólal meg először a padsorokból.
CINIKUS HANG	Csupa ártatlan egzisztencia, a rendszerek árnyékában: ezek vagyunk. Önök és mi. A légynek sem ártanánk. Kicsit uszítgatunk, egyesek úgy huszonöt éven át, kicsit előkészítgetjük a terepet a borzalmakhoz, á, a kivi, bocs, az egy madár, a kivitelezésnél nem vagyunk ott! Mi? De akkor <i>mi</i> is vagyunk mi? <i>Hol</i> is vagyunk mi?
1. HANG	Édes pojácák, kedves ripacsok, részeg matrózok, táncos apacsok, az utolsó hajók a Kárpátok-alatt.
2. HANG	Ahová betörtek, de amit betörni sose tudtak!
3. HANG	Festett lovasok, eltévedt árnyak – köd-kendőben, köd-kabátban.
1. HANG	Másban bolyongsz: jársz apádban, jársz anyádban.
2. HANG	Csupa vérzés, csupa szitok. Nagyhazavárás.
1. HANG	Nagy böjt és nagy titok. Nagyhét. Nagynyolc. Nagykilenc.
2. HANG	Nagyhaza minden ízében.
4. HANG	Nagyhaza minden kis ízében.
3. HANG	A múlt összes mezében. Nagyduna, Nagytisza: egység.
1. HANG	Elveszett? Szétesett? Gondolj valami édeset! Mindent adj bele, adj haza!
2. HANG	Nagyhaza! Nagyigmánd. Keserűvíz.
3. HANG	Az igazság az igazaké.
4. HANG	Az igazaké, akik mi vagyunk: csak azoké.
1. HANG	Csak azoké.
5. HANG	Csak azoké? Szerintetek ez így oké?!
3. HANG	Nem, nem oké.
6. HANG	Nagyon nem oké.
5. HANG	Kié az ország? A ködlovagoké?
7. HANG	A sültbolondoké? A lázbetageké?
3. HANG	Oké. Oké. Oké. Akkor kié is? Kié?
5. HANG	Kié nem! Gondolj a közhangulatra.
6. HANG	A jogos népharagra.
5. HANG	A nejedre, a fiadra.

4. BÍRÓ

„Könnyen, gyorsan célhoz érsz kerékpáron.”

(zene)

12. A JÖVŐ KÖZELEDIK

NARRÁTOR

A tárgyalóterem aranyzöld színbe öltözik. Átalakul vízmedencévé. Időnként megtelik vérrel és könnyel, de ez nem zavar senkit. A mélységből három nőalak bukkan fel, három Nemtő. Ők személyesítik meg a Kárpát-medence szellemét. Élőképszerűen hajladoznak, mint holmi vizinövények, de még inkább mint élő szobrok. Az Időt jelképező férfialakkal együtt ők a mi ezer esztendőnk summája.

IDŐ

A föld hátán emberek, láthatóan érzéketlenek. Törmelék a homokban, törmelék az agyakban. Vérmáz, hagymáz. Nők megerőszkolva. Béke velünk.

1. NEMTŐ

Béke. A medencék általában nem tartják rendkívülinek azt, ami velük történik. Minimum két hegy közé esnek, szélesebbek a völgyeknél, de aránylag hamar átesnek az erőszakon. Béke velünk.

2. NEMTŐ

Béke. A medencék életében a szerelem nem játszik szerepet, testükáltalában eszköz, a reprodukciót szolgálja. Béke velünk.

3. NEMTŐ

Béke. A medencéknek nincs tudatuk, vagy ha mégis, akkor kívülről nézik magukat, miközben elesnek és megesnek. Béke velünk.

1. NEMTŐ

Béke. Ez az eltávolodási technika teszi lehetővé, tisztelt bíróság, hogy testük instrumentalizálását elviseljék.

2. NEMTŐ

És máris készenlétbe helyezték.

3. NEMTŐ

Rendelkezzék velük a jelen.

1. 2. 3. NEMTŐ

Béke velünk.

(rövid zene)

NARRÁTOR

A Nemtők most elevenednek meg igazán. A bíróság asztala oltárrá alakul. Új kenyeret szentelnek rajta. Az igazság kenyerét. Igaz, hogy a kenyér csak egy csöpp darabka, de a Nemtők, a szertartás résztvevői úgy bánnak vele, mintha egész volna. Mindegyikük kezében egy-egy falat. Egy kis kenyérgalacsin. A hangjuk még mindig mintha víz alól jönne.

2. NEMTŐ

Adjunk hálát azért, hogy volt múltunk, hogy van mit visszahoznunk, van mit viszonzunk ellenségeinknek. Ma még kővel dobáljuk őket, mennykővel, de holnap, ha már a miénk az, ami a miénk volt, kenyérral.

NARRÁTOR

Felmutatja a galacsint.

3. NEMTŐ

Az áldás késhet, de nem múlhat, a győzelem már a miénk, erkölcsileg mindenképpen.

NARRÁTOR

Ő is felmutatja a galacsinját.

1. NEMTŐ

Most szegjük meg csorba kenyерünket hálatelten, hát nem olyan, mint a manna?

NARRÁTOR

Felmutatja.

IDŐ Szegjük fel mi is homlokunkat, tisztelt igazság, és szegezzük nekibízón a jövőnek.

NARRÁTOR Ne feledjük, ezt a víz alól mondja.

1. NEMTŐ A haza karéj, a haza kenyér, tessék megnézni a térképen, hogy olyan. Lepénynek is mondhatnánk, pitának, de mondjuk csak úgy, ahogy megszoktuk: nagy karéj, nagy kenyér. Szent, szent, szent, habár érezhetően csorba, a kenyér biztosan, de talán a kés is.

2. NEMTŐ Akkor is szegjük,

3. NEMTŐ szegődjön,

1. NEMTŐ az áldás mindig hozzánk szegődjön,

2. NEMTŐ mondjunk hálát azért,

3. NEMTŐ hogy megszeghettük.

1. NEMTŐ Hogy volt mit megszeznünk.

IDŐ Béke velünk.

3. NEMTŐ A haza ígéret, a csorbítatlan haza, még eltér a képe attól, amit megszeztünk, amit megszoktunk, még mintha késne.

IDŐ Béke.

3. NEMTŐ De vigyázzunk, a kés ne az ujjunkba menjen, amikor megszegjük,

1. NEMTŐ amire szavunkat adtuk, hogy visszavesszük.

IDŐ Béke velünk.

1. NEMTŐ Ebből nem veszünk vissza, nyerünk egy-két csatát, visszaszaporítjuk a kenyereinket, hogy legyen mivel ennünk a levesünket, eb aki a kanalát meg nem eszi, éljen Mátyás az igazságos!

IDŐ Béke.

NARRÁTOR Önök a nemzeti hitvallást hallották. Nemtőink betéve tudják. Ezt is, azt is. Mintha csak belőlünk szólának. A fülvizünkből. A jobb fülünkből, a bal fülünkből. Egyiken be, a másikon ki. Hopp! Most átiramodik a termen valaki. De ki? A Csodaszarvas? Brúgó, az ördög? A Kisgömböc? A Nemtők izgatottan kapnak utána. Zúgás a színpadon, sercegés. Aztán se kép, se hang.

2. NEMTŐ Eltűnt.

3. NEMTŐ Nem hiszem el!

2. NEMTŐ Mit keresett itt?

3. NEMTŐ Mi volt ez a jel?

2. NEMTŐ Ki küldte ide, az igazság templomába?

1. NEMTŐ Mi a neve?

3. NEMTŐ A küldőnek?

1. NEMTŐ Nem, az eltűnőnek.

2. NEMTŐ Mintha már láttam volna.

3. NEMTŐ Én is.

1. NEMTŐ Mintha már lett volna itt.

2. NEMTŐ Ismerni vélem a lépteit.
3. NEMTŐ Én puhának éreztem.
1. NEMTŐ Én szaporának.
2. NEMTŐ Nem lehetett utolérni.
3. NEMTŐ Mint valami prémes állat.
2. NEMTŐ De se eleje, se vége.
3. NEMTŐ Béke?
1. NEMTŐ Na pont az.
2. NEMTŐ Béke, főleg!
3. NEMTŐ Béke – velünk?
1. NEMTŐ Az nem tűnik közös nevezőnek.
2. NEMTŐ Akkor nevezzük talán
3. NEMTŐ jobb híján
1. NEMTŐ jövőnek.
3. NEMTŐ Ő az, aki mindig közeledik, de mielőtt ideérne, már el is megy?
2. NEMTŐ Mint egy férfi?
1. NEMTŐ Egy igazi férfi.
- (zene)
- NARRÁTOR Színváltozás. A tárgyalóterem, az igazság temploma táncszállá alakul. Mindenki ropja, kivéve a nemtőket. A Kárpát-medence mind a három szelleme petrezselymet árul. De lehet koriander is. Hiányzik nekik az, aki az előbb elment, aki el se jött.
3. NEMTŐ Térj meg, jövőnk, térülj meg, hiszen a mi jövőnk vagy, téged választottunk, ha nem hangzana furcsán egy medence szájából, azt mondanám, a fiunk vagy, a fiam, bár téged is anya szült – bár én szültelek volna!
2. NEMTŐ Ma van az új kenyér napja. Van, aki úgy tartja, ez a jövő napja. Lelke rajta. A nagy Ő napja. De hogy az enyém-e? Mikor volt az enyém? Az alapító, a sorban és rangban is első uralkodó rögtön a legfelső anya oltalmába ajánlott engem – ezzel az erővel akár a rulettre is feltehető volt, hát nem?
- NARRÁTOR Egy pillanatra beúszik a *Boldogasszony anyánk, régi nagy patrónánk* dallama. De lehetne akár a *Zengjen a dalunk, István a mi urunk* is. Mindenki ropja. Összefogódzva, összefonódva. Bírák és közönség. Kort korba, kart karba öltve.
1. NEMTŐ Rajta csak, rajta, leszakadt a pajta, ez a jövő napja, a jövő neve napja, csak nem tudom a nevét, és nem is ma tartja – majd akkor, majd akkor, ha jó egy boldogabb kor; én nem vagyok vátesz, nem látok odáig, a jövőig, még a következő fáig sem, pedig mondják, gyerünk: ha merünk, hát nyerünk – egy újabb háborút?, dehogyl...!
2. 3. NEMTŐ Béke velünk!
- NARRÁTOR A zenekar tust húz, egyre dübörgőbb a tánc.

1. NEMTŐ ...nem, nem nyerünk, mi síkok nem térülünk, nem fordulunk, csak csorbulunk és horpadunk, mindig a jövőnek szorítunk helyet, a jövőnknek,

2. NEMTŐ a jelen, kösz, nem kell,

3. NEMTŐ a jelen szorongat,

1. NEMTŐ a jelen elmehet.

(Zene)

MOTTÓ2 *(felvételtől)* *Hágtam egyet, léptem kettőt, az igazság templomában győztest nem láttam, csak vesztt.*

VÉGE